

หนังสือเล่มใหม่ของ Malcolm Gladwell ชื่อ David and Goliath: Underdogs, Misfits and the Art of Battling Giants ผมถือไปอ่านต่อบนเครื่องบินระหว่างเดินทางไปบราซิล อ่านแล้วเกิดปิ๊งแว็บ ว่าเรื่องที่เขานำมาเล่าอย่างน่าอ่านน่าติดตามนั้น เราไม่จำเป็นต้องสรุปอย่างที่เขาพยายามสรุปให้เราฟัง/เข้าใจ

กล่าวอย่างนี้ ไม่ได้หมายความว่า Gladwell ผิดนะครับ ข้อสรุปของเขาถูกต้อง และประเทืองปัญญาอย่างยิ่ง ประเด็นเรียนรู้ตามในหนังสือเล่มนี้ ถ้า Gladwell ไม่เอามาชี้ให้เห็น ผมจะไม่มีวันเข้าใจ

แต่ ในความเป็นจริง “หนึ่งเรื่อง สรุปได้หลายบทเรียน” ผมจึงลองสรุปข้อเรียนรู้จากเรื่องในหนังสือเล่มเดียวกันนี้แหละ แต่สรุปด้วยทฤษฎีหรือหลักการอื่น

ข้อสรุปนี้ไม่รับรองว่า เป็นของผมนั่นๆ หรือด้วยอิทธิพลของไวน์ที่อร่อยยิ่ง ของสายการบิน เอมิเรตส์ ชื่อ Chateau Phelan Segur 2004 St Estephe

ประเด็นหลักของหนังสือเล่มนี้ของ มัลคอล์ม แกลดเวลล์ คือ ยุทธศาสตร์การเอาชนะการต่อสู้ของผู้อ่อนแอกว่า ต้องใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับข้อได้เปรียบของตนเอง ไม่ใช่หลงใช้ยุทธศาสตร์ที่ยึดถือกันโดยทั่วไป ที่ก่อความได้เปรียบแก่ผู้แข็งแกร่ง ลูกเล่นและวิธีหาข้อมูลเรื่องราวมาเล่า และนำสู่ข้อสรุป ให้ทั้งความบันเทิงในการอ่าน และได้ปัญญา ... เหมือนเดิม

แต่ ... ผมหาข้อสรุปใหม่ ข้อเรียนรู้ใหม่ (ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ใหม่ เพราะใช้ทฤษฎีที่เล่าต่อๆ กันมาเป็นพันปี) ต่อเรื่องที่ แกลดเวลล์เล่า ว่า ไม่ว่าผู้แข็งแกร่งกว่า หรือผู้อ่อนแอกว่า ยุทธศาสตร์เพื่อการเอาชนะคือ “รู้เขา - รู้เรา”
(รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง) ของ ซุนวู

อ่านเรื่องราวที่เดวิด ตัดหัวโกไลแอท แล้ว ผมเห็นด้วยว่า โกไลแอท มีดีอย่างเดียวคือตัวโต และพลังกำลังมาก แต่มีข้อด้อยสุดๆ คือ ใจคิดว่าการต่อสู้มีแบบเดียวคือฟาดกันด้วยดาบ เดวิดตัวเล็กและไม่มีเกราะ “รู้เขา” ว่ารบตามรูปแบบในสมัยนั้น คือรบประชิด ฟาดกันด้วยดาบ แพ้แพ่งๆ ไม่มีทางเอาชนะพลังของยักษ์ได้ ต้องระบะระห่าง ใช้กระสุนก้อนหิน ป้อนเดียวยักษ์ล้ม และลูกยาก เพราะเกราะเหล็กหนักตั้ง ๕๐ กิโล ชั่วพริบตาศีรษะยักษ์ก็หลุดจากร่างมาอยู่ในมือเดวิด

เดวิด ฉลาด ที่รู้เขา ว่าเขา (โกไลแอท) แรงมาก มีเกราะป้องกัน แต่จุ่มง่าม และใจ มายืนทำโดยไม่คิดว่ามีวิธีต่อสู้กันแบบอื่น เช่น เหยี่ยงกระสุนใส่หัวได้โดยวิธีง่าย ๆ แต่อาศัยฝีมือ เดวิดใช้โอกาสเลือกวิธีต่อสู้ ที่ตนได้เปรียบ โดยที่โกไลแอท ก็เลือกวิธีต่อสู้แบบที่ตนถนัด แต่ไม่ใช่ผู้กำหนดวิธีการต่อสู้ ย่อมแพ้แล้วตั้งแต่แรก เพราะโกไลแอท ไม่ “รู้เขา” และไม่มีวิธีกำหนดเงื่อนไขของการต่อสู้ให้ตนได้เปรียบ

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2013 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2013 เวลา 13:59 น.

ตัดฉากมาที่ นิวยอร์กย่าน Brownsville ที่มีอัตราอาชญากรรมสูงสุดในนิวยอร์ก เรื่องวิธีการที่หัวหน้าตำรวจ ชื่อ Joanne Jaffe ใช้ในการแก้ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งสรุปได้ว่า ตำรวจใช้วิธีการของนักจิตวิทยา คือให้ความเห็นอกเห็นใจรอบคอบที่มีวัยรุ่นนักก่อปัญหา โดยไม่เรียน ออกมามีชีวิตก่อความสงบสุขของสังคม อ่านวิธีการของหัวหน้าตำรวจหญิงคนนี้แล้ว ผมยกนิ้วให้ ว่า หลักการที่ทำให้

เธอประสบความสำเร็จ คือ

“
รู้เขา
”

เข้าใจเขา ว่าครอบครัวที่มีเด็กที่เราตราว่าเหลือขोनั้นเขาอยู่กันอย่างไร เขาคิดอย่างไร เข้าไปแสดงความเห็นใจเขา เข้าใจเขา ช่วยให้เขาเข้มแข็งขึ้น อัตราอาชญากรรมลดลงกว่ายี่สิบเท่าใน ๓ ปี

เรื่องจุดเริ่มต้นของสงครามกลางเมือง ๓๐ ปี ระหว่างผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก กับผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ในไอร์แลนด์เหนือ ก็มาจากการใช้อำนาจ แบบไม่เข้าใจความคิดของผู้เกี่ยวข้อง คือไม่ “รู้เขา รู้เรา” โดยที่ แกลดเวลล์ อธิบายว่า เพราะไม่เข้าใจ Principle of Legitimacy (หลักการของความชอบธรรม) ได้แก่ (๑) ผู้ถูกระทบโดยกติกามีส่วนกำหนดกติกา (๒) กติกานั้นต้องสมเหตุสมผล และใช้อย่างคงเส้นคงวา (๓) บังคับใช้อย่างเสมอหน้า ไม่เลือกปฏิบัติ

อ่านเรื่องราวของ IRA และสงครามกลางเมืองในไอร์แลนด์ แล้ว ผมนึกถึงเหตุการณ์ใน ๓ จังหวัดภาคใต้ในปัจจุบัน ผมอยากให้ผู้รับผิดชอบสร้างสันติสุขใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ อ่านหนังสือเล่มนี้

การเลี้ยง แกลดเวลล์ ครั้งนี้ ไม่ได้เลี้ยงแบบไม่เห็นพ้อง แต่เลี้ยงว่า มีวิธีตีความแบบอื่นได้ด้วย

ถ้าครูยอม หรือส่งเสริมให้ศิษย์เถียงครู หรือเถียงตำรา ได้อย่างนี้ สังคมไทยจะประเทืองปัญญาขึ้นมา

แต่ที่ผมไม่เถียงเลย คือวิธีคิด หรือกระบวนการที่ค้นต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง แบบชั่วตรงกันข้าม ระหว่างการแก้แค้น กับการให้อภัย ผมอยู่ข้างการให้อภัย และการยืดถือนวทางนี้ ทำให้ผมมีชีวิตที่ดีดังเช่นปัจจุบัน

เขียนถึงหนังสือเล่มนี้ หากไม่เอ่ยถึง กราฟรูปตัว ยู หักกลับ (inverted U curve) ก็จะไม่ครบถ้วน ปรากฏการณ์นี้ บอกเราว่า สิ่งที่ดีนั้น หากมากเกินไป กลับก่อผลร้าย ทำให้ผมเถียง มัลคอล์ม แกลดเวลล์ ได้อีกข้อหนึ่ง คือเรื่องทางสายกลาง แต่ทางพุทธเราเอ่ยถึงทางสายกลางแบบเหมารวม หากดูตามกราฟรูปตัวยูหักกลับ ในบางช่วงยิ่งมากยิ่งดี แต่พอถึงจุดหนึ่ง ยิ่งมากยิ่งไม่ดี คือ ทางสายกลางก็มีขอบเขตจำกัด

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2013 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2013 เวลา 13:59 น.

จึงมาถึงการตีความ กราฟรูปตัวยูคว่า ว่าหมายถึงธรรมชาติของข้อจำกัด (limits) และหมายถึงความซับซ้อนของสรรพสิ่ง ที่คิดขึ้นเดียวอาจจะผิดหรือไม่รอบคอบพอ และบางเรื่องบางกรณี ความเป็นจริงมันตรงกันข้ามกับความเข้าใจหรือเหตุผลโดยทั่วไป

ผมชอบ มัลคอล์ม แกลดเวลล์ ตรงนี้ เขาถนัดนำเรื่องที่ตรงกันข้ามกับความเชื่อโดยทั่วไป มาให้เราเรียนรู้ อาศัยข้อมูลหลักฐานมายืนยัน

ข้อเรียนรู้จากหนังสือเล่มนี้ คือ ข้อได้เปรียบ ที่ได้จากความอ่อนแอ หรือความผิดปกติบางอย่าง
ทำให้ได้รับการยอมรับให้แสดงพฤติกรรมที่แตกต่างจากประเพณีนิยมได้ นำไปสู่จุดเด่น ที่คนทั่วไปไม่มี และสู่ความสำเร็จยิ่งใหญ่ในชีวิต เขายกตัวอย่างหลายคน

วิจารณ์ พานิช

๗ พ.ย. ๕๖

บนเครื่องบินไปริโอ เดอ จาไนโร

ชีวิตที่พอเพียง : ๒๐๕๗. เลี้ยง Malcolm Gladwell

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2013 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 23 ธันวาคม 2013 เวลา 13:59 น.

บันทึกนี้เขียนที่ [GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#)